

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

СТРУКТУРИ

ПОВСЯКДЕННОСТІ КРАЇН ЗАХІДНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ У XIX – НА ПОЧАТКУ XX СТ.

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми

Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач

Контакти

бакалавр
01 Гуманітарні науки
032 Історія та археологія
Історія та археологія
4
3 рік, II семестр
Додаткові навчальні дисципліни, які вивчаються
понад обсяги, визначені навчальним планом
згідно з розкладом
українська
щовівторка 13.00–14.20 (204 кабінет, з
можливістю дистанційної роботи на платформах
ZOOM та Google-class).
кандидат історичних наук, доцент
Павленко Людмила Анатоліївна
E-mail: pavlenko_lud@ukr.net
Facebook Messenger Людмила Павленко

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Структури повсякденності країн Західної цивілізації XIX – початку XX ст.» охоплює коло проблем культури повсякденності як результату історичного процесу модернізації західного суспільства. Вивчення дисципліни сприяє формуванню вмій і навичок розуміння специфіки Західної цивілізації, національних відмінностей у стилі життя різних народів, які здобувачі освіти зможуть застосувати у своїй професійній діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вітчизняна та зарубіжна історіографія проблеми, характеристика структур повсякденності.

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:

1. Основні чинники та індикатори рівня життя у країнах Західної цивілізації XIX – початку XX ст.
2. Світ повсякденних турбот пересічних мешканців країн Західної цивілізації XIX – початку XX ст.

Мета викладання навчальної дисципліни «Структури повсякденності країн Західної цивілізації XIX – початку XX ст.» полягає у поглибленому вивченні надбань індустріальної цивілізації, їх впливу на повсякденне життя мешканців країн Західної Європи та Америки, у

формуванні у здобувачів освіти компетентностей, необхідних для розуміння основних наукових підходів до висвітлення аспектів даної проблематики у подальшій професійній діяльності.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПП	Компетентності
ЗК 02	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК 03	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 04	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 06	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 07	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК 08	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
ЗК 09	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 10	Здатність працювати в команді.
СК 1	Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.
СК 2	Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.
СК 4	Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.
СК 5	Здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).
СК 6	Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.
СК 7	Здатність використовувати фахові знання та професійні навички для виявлення, охорони та популяризації історико-культурної спадщини.
СК 8	Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.
СК 9	Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.
СК 10	Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.
СК 13	Здатність визначати причинно-наслідкові зв'язки розвитку людської цивілізації, основні етапи її становлення.
СК 14	Здатність визначати загальні закономірності та особливості історичного розвитку країн світу, визначати місце історії України у контексті світової історії.
	Здобувач вищої освіти буде здатен Програмні результати навчання*
	Формулювати і пояснювати базові поняття і терміни, які характеризують культуру повсякденності.
	Характеризувати структури повсякденності Західної цивілізації XIX – початку XX ст., їхній вплив на світову культуру та історію.
	Аналізувати основні концепції вивчення сутності, динаміки, специфіки процесів, які відбувалися у повсякденному житті народів Західної цивілізації.

	Вміти знаходити джерела вивчення структур повсякденності, аналізуючи матеріальні пам'ятки, художню літературу, публіцистику другої половини XIX – початку XX ст.
	Використовувати сучасні підходи до вирішення дискусійних питань повсякденної історії.
	Володіти набутими компетентностями у своїй професійній діяльності для досягнення оптимальних результатів.

**вказуються лише для обов'язкових компонент освітньої програми*

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теми	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль I				
1	Демографічні чинники і наслідки зростання рівня життя.	4	-	12
2	Культура харчування.	6	2	14
3	Нові тенденції містобудування, архітектурного вирішення житлових проблем, естетики інтер'єру.	4	4	14
Модуль II				
4	Мода, одяг і зовнішній вигляд.	4	4	12
5	Особиста гігієна, успіхи медицини та система охорони здоров'я.	4	2	14
6	Організація відпочинку та дозвілля.	4	2	14
Разом за курс - 60 год		26	14	80

Тематика практичних занять.

Модуль I

Тема 1. Культура харчування. (2 год)

План:

1. Наука другої половини XIX – початку XX ст. про харчовий ресурс Землі і “харчовий кінець світу”.
2. Зміни у харчовому раціоні пересічного європейця та американця в другій половині XIX – на початку XX ст.
3. Нові тенденції у культурі харчування в країнах Європи та Америки у другій половині XIX – на початку XX ст.

Тема 2. Нові тенденції містобудування, архітектурного вирішення житлових проблем, естетики інтер'єру. (4 год.)

План:

1. Нові тенденції містобудування.
2. Європейські підприємства середини XIX ст. Нові принципи промислової архітектури.
3. Нові розробки типів індивідуального житла.
4. Трансформація образу будинку як віддзеркалення внутрішнього світу людини.
5. Увага до комфортабельності житла. Опалення, освітлення, озонування.
6. Нові підходи до естетики облаштування приміщення житлового й офісного призначення.

Модуль II

Тема 3. Мода, одяг і зовнішній вигляд. (4 год)

План:

1. Специфіка виготовлення, реклами та продажу одягу у країнах Європи та Америки у другій половині XIX – на початку XX ст.
2. Гендерний аспект моди і стилю.
3. Мода в країнах Європи та Америки у другій половині XIX – на початку XX ст. та її національні акценти.
4. Вплив соціального статусу та способу життя на формування гардеробу пересічного представника Західної цивілізації.
5. Роль аксесуарів у костюмах – утилітарна та декоративна.
6. Макіяж та зачіски.

Тема 4. Особиста гігієна, успіхи медицини та система охорони здоров'я. (2 год.)

План:

1. Роль досягнень науки і техніки другої половини XIX – початку XX ст. у поліпшенні медичного обслуговування населення.
2. Особливості системи охорони здоров'я та її проблеми.
3. Нові методи і засоби лікування.

Тема 5. Організація відпочинку та дозвілля. (2 год.)

План:

1. Місце відпочинку у житті людини XIX – XX ст.
2. Форми активного відпочинку.
3. Форми інтелектуального відпочинку.
4. “Сумнівні” розваги і моральні проблеми індустріального суспільства.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Мир вещей. М. 2004.
2. Барг М.А. Проблемы социальной истории. М. 1973.
3. Баргашевич А.А., Аладова Н.И., Романовский А.М. История интерьера и мебели. Ростов-на-Дону. 2004.
4. Бендер Л. Изобретения. М. 1996.
5. Брун В., Тильке М. История костюма от древности до нового времени. М. 1997.
6. Головка В. «Риба та м'ясо» історії повсякденності: теоретичні засади напряму. Проблеми історії України: факти, судження, пошуки. Міжвідомчий збірник наук. пр. Вип.17. К.: ІУ НАНУ, 2007. С. 87–101.
7. Головка В. Історія повсякденності: історіографія і міждисциплінарні зв'язки. Нариси повсякденного життя радянської України в добу непу (1921-1928 рр.): Колективна монографія / Відп. ред. С. В. Кульчицький. НАН України. Інститут історії України. [Кн. 1], ч. 1. К.: Інститут історії України НАН України, 2010. С. 47–66.
8. Доманська Е. Історія та сучасна гуманітаристика: дослідження з теорії знання про минуле.[Пер. з польської та англ. В. Склокін; наук.ред. В. Склокін, С. Троян]. К.: Ніка-центр, 2012.
9. Ершова О.Н. Учебное пособие по истории архитектуры строительства (X – начало XX века). М. 1996.
10. Заболотна Т. Історія повсякденності – “панацея від хвороб” чи пастка для історика? Історія повсякденності теорія та практика: матеріали Всеукр. наук. конф., Переяслав-Хмельницький, 14–15 трав. 2010 р. / упоряд. О. М. Лукашевич, Т. Ю. Нагайко. Переяслав-Хмельницький, 2010. С. 38–43.
11. Захаржевская Р.В. История костюма. М. 2007.

12. Зінчук М. Ю. Еволюція поглядів представників школи «Анналів» на сутність та особливості дослідження повсякдення. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. 2011. № 982: Сер. Історія. Вип. 44. Спеціальний випуск. С. 21–29.
13. Касавин И. Т., Щавелев С. П. Анализ повседневности. М. 2004.
14. Кес Д. Стили мебели. Будапешт. 1979.
15. Коляструк О. А. Методологія історії повсякдення. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. 2011. № 982: Сер. Історія. Вип. 44. Спеціальний випуск. С. 8–21.
16. Коляструк О. А. Теоретико-методологічні аспекти вивчення повсякденного життя. Нариси повсякденного життя радянської України в добу непу (1921-1928 рр.): Колективна монографія / Відп. ред. С. В. Кульчицький. НАН України. Інститут історії України. [Кн. 1], ч. 1. К.: Інститут історії України НАН України. 2010. С. 5–46.
17. Коляструк О. Поняття повсякденності в сучасній науковій гуманітаристиці. Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика. Київ. 2009. Вип. 15. С. 46–56.
18. Коляструк О.А. Предмет історії повсякденності: історіографічний огляд його становлення у зарубіжній та вітчизняній історичній науці. Український історичний журнал. 2007. №1. С. 174-184.
19. Коляструк О.А. Документи особового походження як джерела з історії повсякденності. Український історичний журнал. Київ. 2008. №2. С. 145–153.
20. Коляструк О. Джерела з історії повсякденності. Повоєнна Україна: нариси соціальної історії (друга половина 1940-х – середина 1950-х рр.). К.: Інститут історії України НАН України. 2010. С. 49–72.
21. Коляструк О. Необхідність і мотивація вивчення повсякдення. Нариси повсякденного життя радянської України в добу непу. К. Інститут історії України НАН України. 2010. С. 5–8.
22. Коляструк О. А. Зміст понять «повсякденність», «повсякденне життя», «історія повсякденності». Нариси повсякденного життя радянської України в добу НЕПу (1921-1928 рр.): Колективна монографія / відп. ред. С.В. Кульчицький : в 2 ч. Ч. 1. Київ. Інститут історії України НАН України. 2009. С. 8–17.
23. Коляструк О. А. Історія повсякденності в сучасній українській історіографії. Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика. Збірник статей / відп. ред. В.М. Даниленко. Київ. Інститут історії України НАН України. 2012. Вип. 17. С. 5-9.
24. Коляструк О.І. Історія повсякденності як об'єкт історичного дослідження: історіографічний і методологічний аспекти. Х. 2008. 122 с.
25. Кром М. М. Повседневность как предмет исторического исследования (вместо предисловия). История Повседневности. Сборник научных работ. (Серия «Источник. Историк. История»). Вып.3. / Отв.ред. М. М. Кром. СПб. 2003. С. 7–14.
26. Комисаржевский Ф. История костюма. Минск. 1999.
27. Людтке А. Что такое история повседневности? Ее достижения и перспективы в Германии. Социальная история. Ежегодник, 1998/99. М. 1999. С. 77–100.
28. Нанн Дж. История костюма. 1200-2000 / Пер. с англ. М. 2003.

Допоміжна література:

1. Беньямин В. Париж – столица XIX в. Историко-философский ежегодник. 1990. № 2.
2. Бродель Ф. «Структуры повседневности». М. 1986.
3. Гнедич П.П. Всемирная история искусств. М. 1996.
4. Гольдзамт Э. Уильям Моррис и социальные истоки современной архитектуры / Пер. с пол. М. 1973.
5. Джибсон Ч.Р. Великие изобретения. М. 1925.
6. Дэвидсон П., Ламберт Д., Хотопф У., Бэйс Дж., Гриффитс И., Фишель А. Справочник коллекционера антиквариата. Периодизация по детали / Пер. с англ. Ю.В. Устиновой, К.А.Экономова. М. 2000.
7. Европейское искусство XIX века. М. 1975.
8. История открытий. Энциклопедия. М. 1996.
9. История эстетической мысли. М. 1985. Т. 3-4.
10. Каминская Н.М. История костюма. М. 1986.

11. Кертман Л.Е. География, история и культура Англии. М. 1979.
12. Креспель Ж.-П. Повседневная жизнь Монмартра во времена Пикассо (1900–1910) / Пер. с фр. Т.В.Балашовой. М. 2000.
13. Креспель Ж.П. Повседневная жизнь Монпарнаса в великую эпоху (1905–1930). М. 2003.
14. Крете Л. Повседневная жизнь Калифорнии во времена «золотой лихорадки» / Пер. с фр. Г.Г.Карпинского. М. 2004.
15. Кулинарные пристрастия великих / Сост. Н.З.Быковская. М. СПб. 2005.
16. Популярная художественная энциклопедия: Архитектура. Живопись. Скульптура. Графика. Декоративное искусство. М. 1986. Кн. 1 / Гл. ред. В.М.Полевой.
17. Реньяр П. Умственные эпидемии. М. 2004.
18. Роуланд-Уорн Л. Костюм. М.1992.
19. Сидорова Н.А. Очерки истории городской культуры во Франции. М. 1952.
20. Соколова Т.М. Очерки по истории художественной мебели XV–XIX веков. Л., 1967.
21. Стивенсон Н. Хрустальный дворец. Архитектурные шедевры со всего мира. М., 2000. С. 68-69.
22. Энциклопедия искусства XX века / Автор-составитель О.Б.Краснова. М. 2003.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

<http://www.besthistorysites.net/>

<http://www.irbis.nbu.gov.ua>

<https://www.vam.ac.uk/>

<http://www.artcyclopedia.com/>

<https://artsandculture.google.com/>

<https://cutt.ly/wz46JyK>

<https://www.louvre.fr/en/visites-en-ligne#tabs>

<https://artsandculture.google.com/partner/palace-of-versailles>

<https://www.britishmuseum.org/collection>

<https://ua.kinorium.com/516731/video/>

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад освітнього менеджменту, економіки, права тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконати творчу роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до заліку.
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 60 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У

процесі навчання та при підготовці проектної заявки забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на практичному занятті	7	10	до 70
Контрольна робота	2	5	до 10
Самостійна робота	1	10	до 10
Творча робота	1	10	до 10
Усього:			до 100